

Aino Puotiniemi

MURAALIEN NOUSUKAUSI SUOMESSA

Ovatko seinämaalaukset tulleet jäädäkseen?

MURAALIEN NOUSUKAUSI SUOMESSA

Ovatko seinämaalaukset tulleet jäädäkseen?

Aino Puotiniemi
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Viestintä-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Medianomi, visuaalinen suunnittelu

Tekijä(t): Aino Puotiniemi
Opinnäytetyön nimi: Muraalien nousukausi Suomessa
Työn ohjaaja: Tuukka Uusitalo
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: 2020

Sivumäärä: 24

Tutkielmassani käsitellään Suomen seinämaalauksien tilannetta nykypäivänä. Muraalien suosio on ollut tasaisessa nousussa 1980-luvulta asti, mutta esimerkiksi Stop töhryille -kampanja laittoi totaalisen stopin julkisen taiteen tekemiselle etenkin seinämaalauksien osalta. Kun 2008 hallitus päätti lopettaa kampanjan, julkiselle taiteelle nousi uusi kultainen aikakausi. Nykyään laillisia maalauspaikkoja on ilmestynyt ja kerrostalojen seinät peittyvät hienoihin taideteoksiin. Tutkielmani on katsaus pohdintoineen, missä lähteinä käytetään suurimmaksi osaksi nettiartikkeleita ja tutkimuksia. Tutkielmani tavoite on avata muraalien maailmaa ja sitä, miten Suomessa teoksiin on suhtauduttu.

Tutkielmassani tärkeintä on kerätä yksiin kansiin muraalien syntyhistoriasta tähän päivään saakka, missä graffitit ovat erottamaton osa. Toki seinämaalauksia on tehty vuosisatoja, mutta kiinnitän huomiota erityisesti siihen, miten Suomessa muraalit pikkuhiljaa näkyivät ihmisten arjessa. Lopussa on pohdintaosio, missä käsittelen omia mietteitäni muraaleista ilmiönä ja sen vaikutuksista. Johtopäätöksenä on, että julkinen taide on tullut jäädäkseen ja muraalien arvostus on nousussa.

Avainsanat: Graffiti, muraali, seinämaalaus, katutaide

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Medianome, Visual Design

Author(s): Aino Puotiniemi

Title of thesis: The rise of murals in Finland today

Supervisor: Tuukka Uusitalo

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2020 Number of pages: 24

In Finland mural painting is coming more popular. Legal graffiti walls and places are taking their own places in a long time. When Helsinki parliament was taking steps to Stop smear -campaign, public graffiti and murals were criminal behavior and costs of cleaning services rose. Almost ten years straight, there were no graffiti in public places. But when this campaign was ended in 2008, Helsinki city opened a free graffiti wall at Huopalahti, which was welcomed gratefully. Today, murals are coming back stronger than ever. Big buildings are more colorful, because of talented artists from all over the world and from Finland itself. In this thesis, I am going to give a short history of making wall art or paintings. Of course, murals are a big part of graffiti culture and street art as well.

I am using internet articles and news mostly, but research about Helsinki graffiti by Mika Helin is more than welcome in my thesis to read and explain how this art style is doing this day.

Keywords: art, graffiti, mural, street art

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SANASTO	7
3	MURAALIEN SYNTYTARINA.....	8
3.1	Muraalien historia	8
3.2	Graffien ensiaskeleet seinille.....	10
3.3	Seinämaalaukset liittyi graffitien joukkoon.....	11
4	MURAALIEN NOUSU SUOMESSA.....	13
4.1	Suomen muraalien tarina	13
4.2	Nollatoleranssin vaikutus muraaleihin	14
5	KUN PINNAT VÄRITTYÄ	15
5.1	Seinämaalauksien suosio tänä päivänä	15
5.2	Paikat ja tekniikat	18
5.3	Seinämaalauksien aiheet	19
6	POHDINTA	21
7	LÄHTEET	23

1 JOHDANTO

Ensikosketukseni seinämaalauksiin oli Oulussa 90-luvulla, kun Pakkahuoneenkadun varrella sijaitsevassa rakennuksessa komeili monimetrinen muraali: Nainen- ja mieshahmo vastakkain, katsoen toisiaan. Näky oli ilmiömäinen ja teki vaikutuksen pieneen lapseen. Nykyään seinämaalaus ei ole olemassa, mutta vaikutus on edelleen läsnä. Siitä lähtien olen aina kiinnittänyt enemmän huomiota ympärillä olevaan maailmaan ja sen monimuotoisuuteen: arkkitehtuuriin ja sen ilmiöihin. Seinämaalauksien suosion kasvu lähivuosina on ainutlaatuista ja mitä halusin lähteä tutkimaan. Onko muraalien uusi nousukausi käsillä ja minkälainen asennoituminen ihmisillä on tänä päivänä niihin? Välittykö seinämaalaustaitteessa meille ominaisia piirteitä vai onko aiheet valikoitu ulkomailta? Matkustaessani ulkomailla laajemmin vuosituhannen taitteessa oli silmiä avaava kokemus ja sain huomata, että urbaanikin ympäristö kulki käsi kädessä modernien rakennuksien kanssa. Tässä toimi hyvänä esimerkkinä pieni kaupunki Antwerpen, mikä vanhana kauppakaupunkina on ollut monien kulttuurien sulatusuuni. Kaupungilla kävellessä huomasi, että katutaidetta arvostettiin aivan eri tavoin kuin Suomessa: graffiteille oli varattu vapaata tilaa sadan metrin pituisesta seinämästä, minne taiteilijat saivat vapaasti toteuttaa omia teoksiaan. Vanhoilla sivukujilla pystyi huomaamaan seinään koristeellisesti tehtyjä koppakuoriaisia, jotka jatkuivat janana katukivetykselle.

Tämä aihepiiri on vielä melko uusi Suomessa, mutta haluan lähteä tutkimaan sitä, koska uusien ilmiöiden myötä se voi myös synnyttää ihmisissä hämmennystä. Päälimmäisenä, olen huomannut, että ihmiset ovat pitäneet harmaiden betonirakennuksien peittyvän väreihin ja kuviin. Suomessa tarvitaan enemmän värikkyttä, koska suurimman osan vuodesta vallitsee pimeys ja harmaus talven muodossa. Tutkielmassani tutkin ja avaan seinämaalauksien maailmaa, etenkin luovan ihmisen näkökulmasta. Lähteinä käytän enimmäkseen nettiartikkeleita, joita on ilmestynyt mukavasti vuosien varrella, unohtamatta kirjallista aineistoa. Erityisesti Mika Helinin Helsingin tutkimus vuodelta 2014 Helsingin graffitikulttuurista on tutkimusmateriaalien osalta kallisarvoista.

Ensin kerron muraalien kehityksestä graffiteista tähän päivään. Kalliomaalaukset, ja siitä aasinsil-tana graffiteihin on hyvä kertoa lyhyesti, ennen kuin päädytään seinämaalauksiin nykyhetkessä. Lähestyn tutkielmaa sekä itse kuvan tekijänä että uteliaan sivustakatsojan roolista. Ovatko seinämaalaukset tulleet jäädäkseen? Ja mihin suuntaan tällainen ilmiö voi johtaa? Täytyykö katukive-tyksetkin taideteoksiin ja onko julkista taidetta enemmän esillä?

2 SANASTO

Graffiti: raaputtamista, julkista kirjoitusta.

Kalliomaalaus: kallioon tai irtolohkareeseen maalattu kuva tai kuvaryhmä.

Muraali: suuri seinän kokoinen maalaus tai tavanomaista isompi ja värikkäämpi työ. Muraali sisältää enemmän hahmoja ja muita elementtejä kuin pelkkiin kirjaimiin perustuva graffitimaalaus.

Tagi: graffitin tekijän oma tyylielty nimimerkki, joka on tehty nopeasti viivapiirroksena tussilla tai spraymaalilla.

Post-graffiti: perinteisestä graffitista erottuva muoto, missä tagimaisuudesta ja kirjaimien käytöstä on pyritty luopumaan.

Punkgraffiti: poliittisia ja bändiaiheita käsitteleviä graffiteja yhdessä.

3 MURAALIEN SYNTYTARINA

Tässä osiossa käyn lyhyesti mutta kattavasti kuvien tekemistä seinille läpi historian. Muraaleita on tehty niin kauan, kun ihmiselle on kehittynyt itseilmaisun taito ja siitä rakentuva tekniikoiden hallinta. Tästä hyviä esimerkkejä ovat kalliomaalaukset ja pienet veistokset, jotka hämmästyttävät yksityiskohdillaan.

3.1 Muraalien historia

Luovana ihmisenä on mielenkiintoista lukea, että jopa yli 32 000 vuotta sitten ihmisillä on ollut tarve ilmaista itseään. Maailman vanhimmaksi tituleerattu mammutinluusta veistetty figuuri kuvastaa tutkijoiden mukaan hedelmällisyyttä, ylikorostavien rintojen ja sukupuolielinten muodossa. (REUTERS, AFP, YLE, viitattu 23.3.2020). Figuurista näkee, että luuta on työstetty hartaasti ja pitkään. Kuitenkin tutkijat ovat sitä mieltä, ettei esimerkiksi kalliomaalaukset ole taidetta vaan yksi kommunikaatiomuoto. Yle artikkelissa arkeologi Oili Räihälän mielestä kalliomaalauksien tekijät todennäköisesti eivät toteuttaneet itseään taiteellisesti, vaan niillä on pyritty ilmaisemaan uskomuksia ja erilaisia rituaaleja (Salmarinne 2016, viitattu 23.3.2020). Minusta tämä ajattelutapa vaarantaa sen mielipiteen, että ihminen ei ole itseilmaisua harrastava olio. Ihmisillä on tarve ilmaista itseään, niin kuin eläimilläkin. Eroavaisuus muista käytökseltään tai luovasti on hyvin yleistä. Uskon, että ihminen kivikautena on ilmaissut uskomuksiaan ja persoonallisuuksia pukeutumisella tai äänellisesti. Miksi siis pyrkiä poissulkemaan se, että ihminen myös seinämaalauksien kautta pystyisi ilmaisemaan lahjakkuuttaan kuvallisesti?

Monet tutkijat ovat sanoneet esihistoriallisten kalliomaalauksien olevan enemmän esimerkkikuvia, kerronnallista kuvailmaa ympäristöstä, sen ihmisistä ja eläimistöistä. Kuitenkin kuvien tekeminen on ollut aina tärkeää. Kalliomaalauksista on löydetty itse sukupuoletkin, sekä saalistuksenomaista toimintaa. Voisi päätellä, että jokainen kuva läpi historian on sen ajan peili: ilmaisumuoto, mitä ihmiset halusivat levittää toisilleen (kuva 1).

Suomessa kuvailevimpia maalauksia esiintyy ensimmäistä kertaa kirkkojen katoissa ja seinillä kuvaillen Raamatun tapahtumia. Koristeellisuutta on myös tehty arkkitehtitoimistojen myötä 1800-luvulla, kun betonirakentaminen tuli suosioon teollistumisen nousukautena. Kilvan rakennuttajat tilasivat arkkitehtitoimistoilta taiteilijoiden näkemyksiä julkisen tilan maalaamiselle, missä he ilmaisivat helpommin lähestyttäviä aiheita klassismista koristeellisuuteen. Klassismin ja kansallisromantiikan loputtua koristeellisten muraalien suosio laski ja sotien ja laman vaikutus näkyi myös taiteen tekemisessä. (Santama 2007, 1.)

Muraalimaalaukset ovat kuitenkin yleistyneet vasta 1900-luvun alusta maailmalla, missä näkyi taiteilijan kädenjälki erityisemmin. Ensiksi taideteokset olivat poliittisia ja kansantajuisia, tästä esimerkiksi meksikolainen taiteilija Diego Rivera, jonka töitä tilattiin myös Amerikkaan (kuva 2).

Hänen töissään esiintyy työläiset, katukulttuuri ja ihmisten perusarki. Vallankäyttö ja sorto ovat myös hänen aiheitaan.

Kuva 1. Kalliomaalauksia, koukkupolvisia ihmisiä, Juusjärvi Kirkkonummi (Parkkinen & Werrestrand 2018, viitattu 23.3.2020).

Kuva 2. Meksikon historia, Diego Rivera fresco muraali. (Augustin/Shutterstock 2019, viitattu 23.3.2020).

3.2 Graffien ensiaskeleet seinille

Helinin tutkimuksessa graffiteita kuvaillaan näin:

“Graffiti-sanan alkuperäinen merkitys on tarkoittanut raaputtamista tai julkista kirjoittamista. Graffitiä on tehty kalliopintaan 30 000 vuotta sitten ja sen on arvioitu olevan ensimmäinen esimerkki ihmisen taideilmaisusta. Kaupunkiympäristöissä graffiteilla on seinäpinnoissa satojen vuosien perinne, mutta nykyinen valtavirtaa edustava graffiti perustuu vuonna 1949 kehitettyyn spraymaaliin ja sen myöhempään tölkkimuotoiseen saatavuuteen. Nykyisiä graffiteja on jaettu erilaisiin ryhmiin; puhutaan vessakirjoituksista, punkgraffiteista, iskulausegraffiteista ja jengigraffiteista.” (Helin 2014, 12.)

Graffitien syntykaupungiksi on nimetty Philadelphia 1960-luvulla. Jengien ns. nimien kirjoittaminen paikkoihin oli hyvin yleistä ja sitä myöten levisi New Yorkiin 1970-luvulla räjähdysmäisesti.

Graffitien aihepiirit alkoivat aluksi jengien alueiden merkitsemisellä, eli tageilla. Oli hyvin tavallista, että jengit tunnistivat tagien kirjoittajan vain lempinimellä, eikä oikealla nimellä. Myöhemmin huomattiin, että graffitit alkoivat muuttua taidesuuntaukseksi, riippuen paikan taidehistoriasta ja poliittisista vaikutteista. Graffitin tekeminen ensimmäisinä vuosikymmeninä oli hyvin laitonta ja urbaania ja pienen piirin juttu. 1980-luvulla katutaide levisi myös Eurooppaan ja sitä kautta Suomeen. Internetin, hiphop-musiikin, musiikkivideoiden ja taidenäyttelyiden myötä graffitit levisivät kulovalkean tavoin. (Waclawek 2011, 28–29.)

Graffiti-kulttuurista kehittyi myös muoto ”Post-graffiti”, mikä tarkoittaa populaarisempaa muotoa graffiteista. Näiden graffitien tekijät halusivat ilmaista taiteensa kautta ympärillä olevia ilmiöitä kansantajuisesti ja irrottautua perinteisestä graffitikulttuurista, missä tagien ja kirjaimilla ilmaisua korostettiin. Myös se, että teokset olisivat laillisia, teki selvän pesäeron tavallisiin graffiteihin. Taitelijat olivat suurimmaksi osaksi vanhempia miehiä ja suuri määrä myös naisia. Heidän agendansa oli tehdä taidetta lakien puitteissa ja kaupungin ehdoilla, tukeutuen yhteisöihin ja laajentaa kulttuurilista näkökenttää. Myös aiheet olivat piirrosmaisempia ja leikkisämpiä. (Waclawek 2011, 30.)

3.3 Seinämaalaus liittyi graffitien joukkoon

Post-graffitin ulostulo antoi seinämaalaustaiteelle laajempaa katsojakuntaa, ja galleriatkin aukaisivat ovensa erilaiselle taidesuuntaukselle. Seinämaalaustaide alkoi kukoistamaan uudelleen, ja taidetta tilattiin julkisiin tiloihin sekä yrittäjät ottivat yhteyttä taiteilijoihin. Graffititaiteesta tuli urbaanista laittomuudesta postmodernimpaa ja helposti lähestyttävämpää. Taitelijoiden aiheet olivat yleensä kantaaottavia, mutta myös haluttiin luopua kirjaimista ja tagimaisuudesta. (Waclawek 2011, 30–31.)

Teokset olivat eheämpiä kokonaisuuksia, ja aiheet vaihtelivat suuresti. Ulkomailla suositaan värikäämpää, graafisempaa ja abstraktimpaa lähestymistapaa kuin Suomessa. Kuuluisimpia muraleja lienee Banksyn työt (kuva 3), joihin on käytetty sapluunatekniikkaa: pahviin tai paperiin leikatavien reikien kautta spraymaalia levitetään maalattavalle pinnalle. Tällä tavoin teoksiin saa kerroksellisuutta ja tekeminen nopeutuu. Banksyn aihepiiri pyörii pelkistetyissä ja hyvin samaistuttavissa

aiheissa. Hän on kuuluisa repäisevistä installaatioista, ja muraaleista, joita on siivottu paljon katu-
kuvasta jättäen jälkeensä vain valokuvatalenteita. Euroopassa suuressa muraalikeskiössä on
myös kuuluisa Berliinin muuri, minkä osia säilytettiin maalauksia varten. Näistä kuuluisin, on Dimitri
Vrubelin maalaus (kuva 4), joka on suora lainaus valokuvasta 1979 DDR:n (Saksan demokraattisen
tasavallan) 30-vuotisjuhlapäivältä.

Kuva 3. Banksyn teos "Iheart, Nobody Likes Me" on nimetty maailman toiseksi kuuluisimmaksi muraaliksi (Artsper Magazine, viitattu 25.4.2020).

Kuva 4. Dimitri Vrubelin muraali "My G od, Help Me to Survive This Deadly Love" Berliinin muurissa, Saksassa (Artsper Magazine, viitattu 25.4.2020).

4 MURAALIEN NOUSU SUOMESSA

Suomeen murallit tulivat graffitien laajennuttua Eurooppaan. Taidelehdet, näyttelyt ja televisio toivat suomalaisille katseltavaksi uuden taidemuodon, joka herätti heti kiinnostusta nuorisossa.

4.1 Suomen murallien tarina

Suomeen graffitit rantautuivat 1970–1980-luvun taitteessa. Ensiksi tekijäkunta oli pienen piirin juttu, mutta myöhemmin tekeminen laajentui ja erilaiset porukat tekivät graffiteja omilla alueillaan. Ensimmäinen laillinen graffitipaikka sijoittui Helsingin Ruolahden Lepakon alakertaan, missä myös järjestettiin ensimmäisiä SM-tason kilpailuja. Tässä vaiheessa graffiteihin suhtauduttiin mielenkiinnolla ja todellakin uutena asiana. Ravintoloitsijat, taidegalleristit, tanssistudiot ja baarit tilasivat graffititekijöiden töitä, ja 1980-luvulla asiaan suhtauduttiin vielä avoimesti. Kuitenkin 1988 sen aikainen Helsingin pormestari perusti Nuija -kampanjan, missä laittomien graffitien tekijöiden ilmiannosta saisi 500 markan palkkion. Tämä torpattiin jo ennen määräaikaansa nopeasti, koska se aiheutti laajasti närkästystä ihmisissä. (Helin 2014, 41.)

1990-luvulla huomattiin, että tekijäkunnan vanhennuttua ja nuorempien kiinnostus graffiteihin nousi, sotkeminen alkoi yleistymään. Kiinteistöjen omistajat eivät halunneet katsella menoa läpi sormien, vaan painottivat, että uusia määräyksiä ja rangaistuksia laitettaisiin vireille töhryjen tekijöille. 1997 syntyi Stop töhryille -kampanja, jonka esikuvana toimi Nuija-kampanja, ja vartiointiyrityksiä palkattiin pitämään silmällä laittomien graffitien tekijöitä. Stop töhryille -projekti siirrettiin Helsingin kaupungin HKR-Tekniikan puolelle. Perustelut projektille oli graffitien lisääntyminen kaupunkikuvassa, kaupungin siisteyden edellytys ja kansainvälisen näkyvyyden vuoksi; EU-puheenjohtajavaltiokauden 1999 ja Helsinki valittiin Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2000. Putsauksen alle meni julisteet, tarrat, tagit ja graffitit. Laillisia graffitipaikkoja ei perustettu, koska sinä aikana laitton ja laillinen graffiti nähtiin kulkevan käsikädessä ja ruokkivan toisiaan. (Helin 2014, 42.)

4.2 Nollatoleranssin vaikutus muraaleihin

Stop töhryille -kampanja kesti 1.1.1998–31.12.2008, jonka aikana rahaa paloi vartiointiliikkeiden kuluihin ja puhdistuskustannuksiin. Se sai myös eripuraa aikaiseksi taiteilijoiden ja kaupungin välillä. Graffitit nähtiin kauan töhryinä, ja se vaikutti myös julkisten maalauspaikkojen kieltämiseen. Kun 2008 kampanja sai päätöksensä, Suvilahteen nousi ensimmäinen julkinen paikka maalauksille 2009, mikä otettiin avosylin vastaan. Seinä oli menestys, ja uusia seiniä rakennettiin paikkoihin, missä liikennettä oli vähiten ja taloja ei ollut lähistöllä. Pitkään luultiin, että tällainen seinä voisi lisätä töhryjen määrää lähikortteleissa ja taloyhtiöissä, mutta toisin kävi. Laillisia graffitiseiniä vapautui tiuhaan tahtiin ja tällaiselle toiminnalle tiedostettiin olevan tarvetta. Nollatoleranssi laajeni myös muraaleita kohtaan: tilaustöitä ei tehty paljoa ja etenkin julkisella sektorilla. Niihin on suhtauduttu hieman paremmin kuin graffiteihin, mutta silti nuivasti.

5 KUN PINNAT VÄRITTYY

Tässä osiossa kerron tarkemmin muraalien ideasta ja miten näitä toteutetaan käytännössä. Ihmisten suhde katutaiteeseen on ollut Suomessa hyvin vaihtelevaa ja suhtautuminen muuttunut vuosien saatossa.

5.1 Seinämaalauksien suosio tänä päivänä

Törmäsin hienoon tekstiin Seinät kertovat -kirjan alussa, missä vertailtiin maalauksien ja seinämaalauksen eroa ja mikä tiivistää ajattelutavan taiteen ja muraalin kulkeutumisesta nykypäivään:

”Maalattua seinää, seinämaalausta ja maalausta on kiinnostavaa verrata keskenään, koska ne auttavat ymmärtämään toisiaan. yhteisölliseltä kannalta voi tulkita maalatun seinän edustavan populaarikulttuuria ja maalauksen sekä seinämaalauksen korkeakulttuuria. Näiden raja on poliittiseksi hokemaksi muuttuneen taideteoreettisen väittämän mukaan vähemmän merkitsevä kuin ennen. muutosliike on tapahtunut alhaalta ylöspäin, populaarista kohti korkeakulttuuria. korkeakulttuurin kriteereitä sovelletaan yhä laajempaan alueeseen. en ole kuullut kenenkään vaativan, että korkeakulttuurin muodot, kuten taidekorkeakoulut pitäisi lakkauttaa, vaan päinvastoin halutaan, että kaikki mahdollinen ilmenevät pääisiksi niistä osalliseksi. tapa katsoa maalattuja seiniä kuin taideteoksia tai maalauksen laajentaminen usean seinän kokonaistaideteokseksi on tyypillisiä tähän rajattomuuspyrkimykseen liittyviä asenteita.” (Tarjanne 2007, 5.)

Teksti on puhututtava ja täysin totta. Kulttuurin ja ihmisten kehitys kulkevat käsi kädessä. Mitä enemmän taidetta tuetaan, sitä enemmän ihmisten hyvinvointi lisääntyy. Taiteen rajoittaminen ei synnytä hyviä ilmiöitä: siitä on tullut esimakua Stop töhryille -kampanjasta, missä puhdistusmaksut kasvoivat ja ympäristötaiteen arvostus laski hetkellisesti. Muraalien myötä on saatu ihastella ulkomaalaisten taiteilijoiden teoksia ja mahdollistaen erilaisien taideprojektien synnyn. Suomalaisista muraaleista pitää huomioida, että laillisten graffitien ja maalauspaikkojen myötä ihmisten hyväksyminen tätä taidemuotoa kohtaan on kasvanut. Pitkä kielteinen jakso Stop töhryille -projektin myötä jätti jälkensä, mutta onneksi suvaitsevaisuus lisääntyy pikkuhiljaa. Kaupunkikuvan rikastuttaminen

ja värittäminen saa ihmisten luovuuden kukkia ja lisää myös taideprojektien kehitystä kaupunkien ja taitelijoiden välillä. Uutena ilmiönä on myös syntynyt vuosittaisia projekteja, kuten Upeart-festiivaali, joka julkaisee uusia muraaleita kaupungeissa. Taiteilijat jakaantuvat sekä suomalaisiin että ulkomaalaisiin tekijöihin. Esimerkiksi vuonna 2019 kahdeksan muraalia syntyi kuuteen kaupunkiin. (Upeart 2019, viitattu 25.4.2020.)

Ulkomaalaisista tekijöistä Paola Delfinin teos Tampereella on hyvä esimerkki yhteisöllisyyden lisäämisestä: kerrostaloa koristaa kuva kolmesta talonyhtiön asukkaasta. Teos julistaa taiteilijan mukaan talon yhteisöllisyyttä ja vahvoja naisia: maahanmuuttajataustaista äitiä ja tytärtä sekä talonyhtiön vanhinta alkuperäistä asukasta. Teos on hyvin puhututtava siinäkin mielessä, että siinä yhdistyy yhteisöllisyys ja koristeellisuus. (Upeart 2019, viitattu 27.4.2020.)

Toki poikkeuksiakin on, kuten Upeartin jokavuotisessa taidefestivaalissa Suomessa, taiteilijakaksot tekivät teoksen liittyen ilmastonmuutokseen abstraktimmalla lähestymistavalla. Teoksessa ilmenee luonnon vastaisku turmelevalle ihmiselle, teos on kuin suoraan Eläinten vallankumous -romaanista. Teos on piristävä lisä muraalien joukkoon. Se erottuu perinteisistä kuvioista selvästi omalla persoonallisella tavallaan. (Nykänen, 2018, viitattu 27.4.2020.)

Kuva 5. Iisalmen toria vastapäätä sijoitettu Davide ja Rauol Perren maalaus käsittelee eläinten vastarintaa ihmisiä kohtaan (Myller 2018, viitattu 27.4.2020)

Kuva 6. Kolme taloyhtiön asukasta antoi kasvonsa seinämaalaukseen Paola Delfin toimesta 2019 (Upeart 2019, viitattu 27.4.2020).

5.2 Paikat ja tekniikat

Muraalit ovat hyvin lähellä graffiteja, koska niissäkin voidaan käyttää spraymaalia ja sekatekniikkaa. Yleisesti ihmiset käyttävät akryylimaalia tai talonseiniin käytettävää maalia. Lateksipohjainen maali takaa pysyvyyden ja on myös suosittua, etenkin ulkotiloissa käytettynä. Yleensä taiteilijan tulee ottaa huomioon, millä tavalla taideteos taittuu seinästä ulkopuolelle: kulmat ja nurkkauksien huomioonottaminen on hyvin tärkeää. Monet tekevät alkupiirustukset koneella kuvanmuokkauksia käyttäen ja kuvankäsittelyllä talon seinään alustavan suunnitelman. Taiteilijalle on tärkeää hallita isoja kokonaisuuksia ja taata, että taideteos on otettu huomioon ympäristöön suhteutettuna. Monesti puhutaan, millä tavalla näin iso kokonaisuus budjetoidaan. Ylen artikkelissa Maikki Rantala Helsinki UrbanArt ry:stä on valaistanut, että budjettiin vaikuttaa moni eri asia. Taiteilijan palkkio ja kaupungin lupa-asiat ovat tärkeitä mitä tulee kustannuksiin. Esimerkiksi Vantaalla lupa ei maksa mitään, mutta kadunkäyttömaksu, nosturin vuokraus ja erityiset rakennelmat ovat tärkeitä työskentelyn turvallisuuden takia. Rantala toteaaakin, että ala on onneksi kehittyvä ja parissa vuodessa hän on nähnyt muutoksia ammattimaisempiin toteutuksiin, missä taiteilijoille maksetaan reilusti palkkaa. (Nykänen 2018, viitattu 24.4.2020.)

Maikki Rantala mainitsee ksml-lehden haastattelussa myös, että muraalien suunnitteluun pitää varata reilusti aikaa: Toteutukseen tarvitsee pinnan omistajan lupa ja yhtiökokoukset pidetään pääosin keväisin. Suunnittelu tulee siis ajoittaa jopa talvelle ensi vuotta silmällä pitäen. Seinämaalauksia maalataan toukokuusta syyskuuhun sääolosuhteiden takia, ja urakkaan voi upota viikosta pariin viikkoon. Rantala kertoo, että aikataulua kannattaa myös miettiä ulkoseinien korjaustarpeen näkökulmasta, koska kerrostalon seinät maalataan keskimäärin 15 vuoden välein. Muraali on hyvä toteuttaa esimerkiksi vuoden tai kahden päähän seinäremontista. Seinämaalauksia on jopa toteutettu sisäpihojen puolelle, niin talonyhtiön ei tarvitse kysellä lupaa naapuritaloista, jos näkyvyys ei ole ihan suoraan teokseen. Kuitenkin aina pitää pyytää lupa kaupungilta. Teoksen toteutukseen kannattaa ottaa mukaan taideyhdistys tai muu toimija, joka tuntee taiteilijoita, ja luoda siten suhteita itse projektiin. Yhdistys tai toimija on myös suuri apu lupa- ja käytännön asioissa. Rantalan mukaan hintahaitari teoksille on melko suuri. Talon pystyyn maalattu muraali voi helposti maksaa 8000–

10 000 euroa. Hintaan vaikuttaa muun muassa seinän koko, taiteilijavalinta, tarvittavat nostovälineet, liikenteenohjaustarve, mahdolliset luvat ja asukkaiden osallistuminen tai maalaamiseen. (Marja-aho 2018, viitattu 24.4.2020.)

Suosituimpia maalauspaikkoja ovat myös sähkökaapit ja alikulkupaikat (kuva 7). Sähkökaappien pienuus on lisännyt myös sitä, että koululaiset ovat kehkeyttäneet projekteja näiden ympärille. Lapsille projektit ovat olleet opettavaisia, että mitä tahansa paikkoja ei voi maalata omin päin, ja täten myös huomioidaan ympäristöä. Esimerkiksi 2019 vuonna Tampereella käynnistettiin katumaalaus-hanke, missä 100 sähkökaappia saa piristävän ilmeen. Projektissa avainteemana on se, että koululaisille opetetaan, miten he voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa ympäristöönsä. Hanke antaa sekä itsevarmuutta lapsille että sitä mukaa kaupunkilaiset voivat nauttia pienistä väripilkahduksista kaupungilla kulkiessaan. (Savin 2018, viitattu 25.4.2020.)

5.3 Seinämaalauksien aiheet

Suomessa seinämaalauksissa toistuu luontoaiheet ja ihmiset. Yksi erikoisempia muraaleita on Jyväskylässä sveitsiläiseltä taiteilijalta Onur Dinciltä syntynyt teos, missä UV-maalia on käytetty antamaan uniikin lisäyksen. Yöaikaan maalaus näyttää erilaiselta ja antaa uusia merkityksiä. Päivisin työssä jääkarhu tasapainoilee ohuen jäälautan päällä hätäntyneen oloisena, mutta öisin teos herää eloon, missä jääkarhu on taisteluasemassa ja vahvana. Teos käsittelee vahvasti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia. (Marja-aho 2018, viitattu 25.4.2020.)

Kuva 7. Sähkökaappiin maalattiin sapluunan avulla vaaleanpunainen pupu. Yksityiskohdat on maalattava myöhemmin, koska maalin täytyy kuivua välillä. (Savin 2019, viitattu 25.4.2020)

6 POHDINTA

Muraaleiden nousukausi on käsillä, ja siitä pitää iloita. Kulttuuritapahtumat ja niiden laaja kirjo ilostuttavat kaupunkilaisia ja piristävät katukuvaa huomattavasti. Tutkielmaa tehdessäni huomasin, että jopa naapurikateutta on ollut havaittavissa: jos naapuritaloon ilmestyy muraali, toinenkin talonyhtiö haluaa toteuttaa moisen. Kuitenkin pitää harkita tarkkaan, missä muraaleilla on oma paikkansa. On myös vilautettu ylitarjontaa muraalien ja katutaiteen tekemisissä, mikä on yllättänyt minut. Suomessa halutaan kiihkiä Euroopassa vallalla ollutta katutaidekulttuuria etenkin nyt, kun Suomessa on vapaamielisempi kulttuuri katutaiteita kohtaan. Suomessa esimerkiksi Oulu on hakenut seuraavaksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026. Mielenkiinnolla odotan, mitä tuleman pitää katutaiteen suhteen. Oulussa ei ole vielä vapaasti maalattavia graffitiseiniä eikä paikkoja tarpeeksi, joten toivon tähän asiaan muutosta. 2014 Linkki-niminen projekti aukaisi vapaasti käytettävän seinän Intiön nuorisopaja rakennuksen taakse junaradan viereen, ja sitä on käytetty aktiivisesti. Myös Hollihaan puistossa sijaitseva taideteos, Isolaatio Joonas Mikkolalta, on vapaasti maalattavissa. Teräksinen lieriö on ontto, ja sen sisälle näkee yhdestä reiästä, minne luonto kasvaa omaa tahtia, ja lieriön takaseinään on kirjoitettu Martin Heideggerin pohtiva teksti ”Why are there beings at all, why rather nothing?” (Riihinen 2015, viitattu 25.4.2020). On ollut piristävää huomata tämän teoksen muuttuvan ajan saatossa. Kuka tahansa voi mennä maalaillemaan katsomatta kellon-aikoja. Maalaamisesta tulee näkyvämpää ja huomaa, että teoksia maalaavat monen ikäiset vauvasta vaariin. Graffiti- ja muraalitaide pitääkin opettaa lapsesta asti, että vain laillisille seinille maalaus on pakko, ei optio, ettei sotkemisesta ja töhrämisestä tule taas ongelmaa.

Mikkolan teos on keskeisellä paikalla ja avoimesti, tätä pitää tukea enemmän. Julkinen taide tuo hyvinvointia ja ihmisille ilmaisuvapautta. Isojen kerrostalojen seinät antavat toki arvoa asuinalueille ja itse taloille rahallisesti ja kulttuurillisesti, mutta mitä enemmän tällaista toimintaa harrastaa, ihmisistä saattaa tuntua, ettei ympäristöön voi vaikuttaa tarpeeksi, minkälaista taidetta he haluavat nähdä. Olen sitä mieltä, että jotkut teokset eivät sovi itse ympäristöön ollenkaan, mutta nämä ovat makukysymyksiä. Tietyille teoksille on oma paikkansa. En sijoittaisi isoa abstraktia värikästä teosta moottoritien varrelle kerrostalon seinään, koska siihen tulee liikaa keskittyttyä ajamisen ohella. On ollut kuitenkin ilo huomata, että mitä enemmän muraaleita tehdään, niiden tekoprosessista opitaan aina jotain lisää. Ulkomailta haetaan asiantuntemusta ja taitelijoita tällä hetkellä, koska vielä Suomessa muraalien tekeminen ei yllä heidän tasolleen. Puhutaan vuosikymmenistä. Siinä missä New

Yorkissa maalataan teosta rakennukseen, kaduntallajat eivät enää noteeraa niitä samalla tavalla kuin Suomessa.

7 LÄHTEET

Augustin F, 2019. How Diego Rivera Shaped Mexican Muralism, a 50-Year Movement Sparked by the Revolution. Viitattu 23.3.2020, <https://mymodernmet.com/diego-rivera-murals/>.

Delfin P, 2019. Tampereelle valmistui vahvoja naisia juhlistava muraali – kolme taloyhtiön asukasta antoi kasvonsa teokseen. Viitattu 27.4.2020, <https://www.mynewsdesk.com/fi/upeart/pressreleases/tampereelle-valmistui-vahvoja-naisia-juhlistava-muraali-kolme-taloyhtioen-asukasta-antoi-kasvonsa-teokseen-2929376>.

Haring K. 10 of the Most Famous Urban Art Murals. Viitattu 25.5.2020, <https://blog.artsper.com/en/a-closer-look/10-of-the-most-famous-urban-art-murals/>.

Marja-Aho E. 2018. Mitä jos meillekin hankittaisiin muraali? – Kerrostalon iso seinämaalaus vaatii huolellista suunnittelua. Viitattu 25.4.2020, <https://www.ksml.fi/teemat/kotipeili/Mitä-jos-meillekin-hankittaisiin-muraali---Kerrostalon-iso-seinämaalaus-vaatii-huolellista-suunnittelua/1202967>.

Marttila-Tornio H. 2018. Suomen kalliomaalaukset -tarinoita menneestä. Viitattu 23.3.2020, <http://nuortenluonto.fi/suomen-kalliomaalaukset-tarinoita-menneesta/>.

Nykänen H. 2018. Identtiset kaksoset tekivät laittomia graffiteja, kunnes yön tunnit eivät enää riittäneet – nyt veljekset maalaavat taivasta hipovia seinämaalauksia ympäri maailmaa. Viitattu 24.4.2020, <https://yle.fi/uutiset/3-10387223>.

Parkkinen J & Werrestrand T. 2018. SUOMEN KALLIOMAALAUKSET – TARINOITA MENNEESTÄ. Viitattu 23.3.2020, <http://nuortenluonto.fi/suomen-kalliomaalaukset-tarinoita-menneesta/>.

Riihinen E. 2015. Taiteilijan yllätys: Hollihaan Isolaatioteos on vapaa graffitiseinä. Viitattu 25.4.2020, <https://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/taiteilijan-yllatys-hollihaan-isolaatio-teos-on-vapaa-graffitiseina/699986/>.

Salmarinne S. 2016. Kivikauden kalliomaalaukset eivät ole taidetta. Viitattu 23.3.2020, <https://yle.fi/uutiset/3-5358713>.

Savin A. 2019. 100 sähkökaappia saa iloisen ilmeen Tampereella – kokeile ja katso, miten katu-kuva piristyy. Viitattu 25.4.2020, <https://yle.fi/uutiset/3-10772434>.

Tarjanne H. 2007. Seinät kertovat, Salomo Wuorio, 150 vuotta – juhlakirja. Helsinki: Gerda ja Salomo Wuorio säätiö, 5.

Upeart 2019. Muuttuneita maisemia – uusimmat Upeart Festival 2019 -teokset Saloon, Iisalmeen, Tampereelle ja Espooseen. Viitattu 25.4.2020, https://www.mynewsdesk.com/fi/upeart/blog_posts/uusia-upeart-festival-2019-teoksia-saloon-iisalmeen-tampereelle-ja-espooseen-90708.

Waclawek A. 2011. Graffiti and Street Art, Thames & Hudson – world of art, 30-31.

YLE. 2012. Maailman vanhin figuuri on mammutinluinen nainen. Viitattu 23.3.2020, <https://yle.fi/uutiset/3-5252665>.

